

Trondheim tinghus

Vitne i straffesaker

Vitne i retten

Et vitne – hva er det?

Et vitne er en som har kunnskap om noe, eller har opplevd noe, som kan gi viktig informasjon i en rettsprosess. Også den som er offer for en kriminell handling (fornærmet i saken), er vitne. Vitner spiller en sentral rolle for rettsikkerheten i samfunnet.

Møteplikt

Du har plikt til å møte når du blir innkalt som vitne. Innkallingen (stevningen) er skriftlig. Det kan være politiet, forsvarer eller retten som finner det nødvendig at du vitner i saken.

Et vitne som ikke møter, kan bli hentet av politiet og ilagt bot av retten. Hvis du blir syk, må du levere legeerklæring til retten. Det er retten, ikke legen, som avgjør om du kan fritas for å møte.

Plikt til å forklare seg

Alle innkalte vitner har møteplikt. Er du i nær familie med tiltalte, kan du nekte å forklare deg. Du kan også bli fritatt for å svare på enkelte spørsmål, hvis svarene kan utsette deg eller dine nærmeste for straff. Det er retten som avgjør om vilkårene for fritak er tilstede.

Forberedelser

Før du møter, er det fornuftig å tenke godt gjennom det du skal forklare deg om og friske opp hukommelsen så godt du kan. Du kan for eksempel se på bilder, lese dokumenter eller notater for å huske flere detaljer.

Det kan være lurt å skrive ned noen punkter (tall, datoer o.l.) som er viktig for å opplyse saken. Ta gjerne med disse til retten.

Ventetid

Hvis du ikke er fornærmet i saken, kan du først komme inn i rettsalen når det er din tur til å vitne. Selv om du er innkalt til et bestemt tidspunkt, kan det oppstå ventetid.

I ventetiden er det viktig at du oppholder deg nær rettsalen. Utenfor salen vil du normalt bli kontaktet av den som har innkalt deg som vitne. Du vil bli informert om eventuelle større forsinkelser. Mat og drikke kan du kjøpe i kantina i 5. etasje, eller benytte varmdrikksautomaten i 1. etasje.

Vitneforklaringen

Når du kommer inn i salen, ber dommeren deg gå til vitneboksen.

Du blir først spurt om navn, adresse osv. Så vil du bli bedt om å avlegge forsikring, om å snakke sant og ikke legge skjul på noe.

Både aktor, forsvarer, fagdommere, evt. bistandsadvokat og meddommere kan stille deg spørsmål. Hvis du er i tvil om hva du skal svare, eller ikke husker hva som skjedde, må du si fra om det. Å avlegge bevisst falsk forklaring er straffbart.

Det er en fordel at du snakker høyt og tydelig og gir en mest mulig sammenhengende forklaring. Du bør ikke lese opp fra notater hvis ikke en dommer ber deg om det, men du kan bruke dem som støtte. Både aktor, forsvarer og eventuell bistandsadvokat har lest din politiforklaring på forhånd. Dommerne har derimot ikke lest politidokumentene.

Fornærmet i saken

Den som i følge tiltalen har vært utsatt for en straffbar handling, kalles fornærmet. Fornærmede eller etterlatte har rett til å være tilstede under hele rettsmøtet, selv om de skal vitne i saken. Hvis du har fått oppnevnt bistandsadvokat av retten, skal du normalt forklare

deg før tiltalte og derfor møte allerede når saken starter.

Etter forklaringen

Etter at du er ferdig med å vitne, kan du overvære resten av saken hvis du ønsker det. Det som da gjenstår, er eventuelle andre vitneforklaringer, fremlegging av skriftlige bevis og prosedyrer fra aktor, forsvarer og eventuelt bistandsadvokat.

Dekning av utgifter

Vitner i straffesaker har normalt krav på å få dekket reiseutgifter og få utbetalt kostgodtgjøring etter Statens reiseregulativ. Du har krav på dekning av reiseutgifter når reisen til tinghuset er minst 15 km.

Godtgjøring for bruk av bil blir bare godtatt hvis det er rimeligst, eller det er særlige grunner for det. For reisefravær ut over fem timer har du også krav på kostgodtgjøring. Må du overnatte utenfor hjemmet, har du krav på nattillegg etter satsene i Statens særavtale om reiser.

Krav i forbindelse med reise må leveres etter oppmøtet, eller sendes innen én måned etter at reisen er avsluttet.

Vitnestøtte-telefonen:
93 69 20 49
E-post: strovitne@domstol.no

Velkommen til Trondheim Tinghus

Etterforsøknad 09.00 - 11.30

Kriminal 11.30 - 12.00

Publikumsrådgiver

Handlingskontor 12.00 - 14.00

Har du ikke anledning til å legge ut for reisen selv, kan du kontakte politi- eller lensmannskontoret på hjemstedet ditt og be om rekvisisjon for billetter. Sørg da for at domstolens saksnummer og navnet ditt er med på fakturaen som sendes domstolen.

Tapt arbeidsfortjeneste

Hvis du har tapt arbeidsfortjeneste som følge av at du har vitnet, kan tapet erstattes av retten i den utstrekning retten finner det rimelig. Det økonomiske tapet må dokumenteres, normalt ved bekreftelse fra arbeidsgiver. Skattekort må også fremlegges. Skjema for krav om tapt arbeidsfortjeneste fås i retten eller lastes ned fra internett (se adresser på baksiden).

Hvorfor vitnestøtte?

Det kan ofte oppleves som vanskelig å ha opplevd eller vært vitne til en kriminell handling. Den som aldri har vært i en domstol før, kan være usikker på hva som forventes. Noen kan også være bekymret for selve møtet med aktørene i salen, eller de gruer seg til å stå overfor den tiltalte.

Gjennom kontakt med en vitne-

støtte kan du både få nyttig informasjon og menneskelig støtte til å utføre vitneoppgaven. Om du ønsker det, kan vitnestøtten bli med under vitneforklaringen.

Hensikten med vitnestøtte er at vitnet skal føle seg trygg i retten. Trygge vitner legger grunnlaget for en riktig avgjørelse.

Vitnestøtte gir trygghet

I Trondheim tinghus kan du få vitnestøtte før du skal vitne. Du kan ringe eller sende e-post til vitnestøttekontoret før du skal vitne, hvis du ønsker informasjon eller nærmere avtale. Vitnestøtten finner du i venterommet ved siden av rettssalen. Spør i informasjonen i 1. etasje hvis du er usikker. Der får du hjelp til å få kontakt med vitnestøtte.

Hvem er vitnestøttene?

Vitnestøtter er frivillige som har gjennomgått grundig opplæring og som har taushetsplikt.

Hva skjer i rettssalen?

Hvem er hvem i rettssalen?

I tingretten er det tre dommere i saken; en fagdommer og to meddommere. Fagdommeren er kledd i svart kappe og er den som leder rettsmøtet. På hver side av fagdommeren sitter en meddommer, tilfeldig trukket fra et utvalg av «alminnelige borgere».

I lagmannsretten vil det oftest være syv dommere i saken; tre fagdommere og fire meddommere. De alvorligste sakene for lagmannsretten behandles som «jursaker». Der er det tre fagdommere og ti meddommere, som i denne sammenheng kalles lagrettemedlemmer.

Til venstre for vitneboksen sitter aktor, som representerer staten og er ansatt i påtalemyndigheten.

Til høyre for vitneboksen sitter tiltalte sammen med sin forsvarer.

Publikum sitter på benkene bak i salen. Noen ganger er skoleelever og journalister blant tilhørerne.

Sakens gang

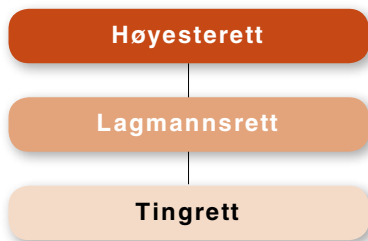
Før du vitner har aktor holdt sitt innledningsforedrag, og tiltalte har avgitt sin forklaring. Også dommere, aktor, forsvarer og eventuelt bistandsadvokat har stilt sine spørsmål til tiltalte.

Du får altså ikke høre tiltaltes forklaring eller forklaring fra de som vitner før deg. Det er fordi du skal avgi din forklaring uten å bli påvirket av andres forklaringer. Bare fornærmede eller etterlatte kan være tilstede under hele saken.

Når rettsmøtet er ferdig, trekker dommerne seg tilbake. Dommen faller som regel samme dag, i enkelte tilfeller senere.

Vitnestøtte-telefonen: 93 69 20 49

E-post: strovitne@domstol.no

De alminnelige domstolene i Norge er Høyesterett, lagmannsrettene og tingrettene. Disse domstolene dømmer i både sivile saker og straffesaker.

E-postadresser:

Vitnestøtte: strovitne@domstol.no
Sør-Trøndelag tingrett: sor-trondelag.tingrett.postmottak@domstol.no
Frostating lagmannsrett: frostating.lagmannsrett@domstol.no

Nettadresser:

www.domstol.no
www.domstol.no/otir
www.frostating.no
www.sor-trondelag.tingrett.no

Telefon:

Trondheim tinghus: 73 54 24 00
Vitnestøtte: 93 69 20 49

Besøksadresse:

Trondheim tinghus, Munkegaten 20, 7004 Trondheim

Postadresse:

Sør-Trøndelag tingrett: Postboks 2317 Sluppen, 7004 Trondheim
Frostating lagmannsrett: Postboks 2315 Sluppen, 7004 Trondheim

Utgitt av domstolene i Trondheim tinghus: Sør-Trøndelag tingrett og Frostating lagmannsrett